

Thomas Aquinas: Summa theologiae 1, 18, 1

Utrum omnium naturalium rerum sit vivere

Ad primum sic proceditur: Videtur, quod omnium rerum naturalium sit vivere.

1. Dicit enim Philosophus in *VIII Physicae*, quod motus est¹ ut vita quaedam natura existentibus omnibus. Sed omnes res naturales participant motum. Ergo omnes res naturales participant vitam.

2. Praeterea, plantae dicuntur vivere, in quantum habent in seipsis principium motus² augmenti et decrementi. Sed motus localis est perfectior et prior secundum naturam quam motus augmenti et decrementi, ut probatur in *VIII Physicae*. Cum igitur omnia corpora naturalia habeant aliquod principium motus localis, videtur, quod omnia corpora naturalia vivant.

3. Praeterea, inter corpora naturalia imperfectiora sunt elementa. Sed eis attribuitur vita: dicuntur enim aquae vivae. Ergo multo magis alia corpora naturalia vitam habent.

Sed contra est, quod dicit Dionysius, *6 cap. De div. nom.*, quod plantae secundum ultimam resonantiam vitae habent vivere: ex quo potest accipi, quod ultimum gradum vitae obtinent plantae. Sed corpora inanimata sunt infra plantas. Ergo eorum non est vivere.

Respondeo dicendum, quod ex his, quae manifeste vivunt, accipere possumus, quorum sit vivere, et quorum non sit vivere. Vivere autem manifeste animalibus convenit: dicitur enim in libro *De vegetabilibus*, quod vita in animalibus manifesta est. Unde secundum illud oportet distinguere viventia a non viventibus, secundum quod³ animalia dicuntur vivere. Hoc autem est, in quo primo manifestatur vita, et in quo ultimo remanet. Primo autem dicimus animal vivere, quando incipit ex se motum habere, et tamdiu iudicatur animal vivere, quamdiu talis motus in eo apparet. Quando vero iam ex se non habet aliquem motum, sed movetur tantum ab alio, tunc dicitur animal mortuum <esse> per defectum vitae. Ex quo patet, quod illa proprie⁴ sunt viventia, quae seipsa secundum aliquam speciem motus⁵ movent: sive accipiatur motus proprie, sicut motus dicitur actus imperfecti⁶, id est existentis in potentia⁷; sive motus accipiatur communiter, prout motus dicitur actus perfecti⁸, prout intelligere et sentire dicitur moveri, ut dicitur in *III De anima*. Et sic viventia dicuntur, quaecumque se agunt ad motum vel operationem aliquam: ea vero, in quorum natura non est, ut se agant ad aliquem motum vel operationem, viventia dici non possunt, nisi⁹ per aliquam similitudinem.

¹ esse alicui aliquid = být pro někoho něčím

² Gen. sg.

³ „secundum quod“ odkazuje k „secundum illud“, tedy „podle toho ..., podle čehož ...“

⁴ proprie = ve vlastním smyslu

⁵ Gen. sg.

⁶ akt nedokonalého

⁷ potentia, ae, f. = zde „potence“

⁸ akt dokonalého

⁹ leda

Ad primum ergo dicendum, quod verbum illud Philosophi potest intelligi vel de motu primo, scilicet corporum caelestium, vel de motu communiter. Et utroque modo motus dicitur quasi vita corporum naturalium per similitudinem, et non per proprietatem. Nam motus caeli est in universo corporalium naturarum, sicut motus cordis in animali, quo conservatur vita. Similiter etiam quicumque motus naturalis hoc modo se habet ad res naturales, ut quaedam similitudo¹⁰ vitalis operationis. Unde, si totum universum corporale esset unum animal, ita, quod iste motus esset a movente intrinseco¹¹, ut quidam posuerunt, sequeretur, quod motus esset vita omnium naturalium corporum.

Ad secundum dicendum, quod corporibus gravibus et levibus non competit moveri, nisi secundum quod sunt extra dispositionem suae naturae, utpote cum sunt extra locum proprium: cum enim sunt in loco proprio et naturali, quiescunt. Sed plantae et aliae res viventes moventur motu vitali, secundum hoc quod sunt in sua dispositione naturali, non autem in accedendo ad eam vel in recedendo ab ea: imo secundum quod recedunt a tali motu, recedunt a naturali dispositione. Et praeterea, corpora gravia et levia moventur a motore extrinseco, vel generante, „qui dat formam“, vel remove, „prohibens“, ut dicitur in *VIII Physic.*; et ita non movent seipsa, sicut corpora viventia.

Ad tertium dicendum, quod „aquae vivae“ dicuntur, quae habent continuum fluxum: aquae enim stantes, quae non continentur ad principium continue fluens, dicuntur „mortuae“, ut aquae cisternarum et lacunarum. Et hoc dicitur per similitudinem: inquantum enim videntur se movere, habent similitudinem vitae. Sed tamen non est in eis vera ratio vitae: quia hunc motum non habent a seipsis, sed a causa generante eas; sicut accidit circa motum aliorum gravium et levium.

¹⁰ similitudo, dinis, f. - obdoba

¹¹ Intrinsicus, a, um - vnitřní